

АРАДАЙ ХЭЛЭНЭЙ АЛТАН ЖАСА

В. И. Далин «Агуу ород хэлэнэй тайлбарлагчын словарин» дүрэн ботн мунооны соёл гэгээрэлэй тун үнэтэй дүрээсэлдэ зүйлүүд юм. Тэдэ хадга интерпретатор, түүхэнэй этнограф болон түүхэнэй хэлэндэ дуртай юрэншье хүнүүдэ юмэ мэдээн абалтын гүнзгий ху- даг юм.

Тэдэниие учебник, түүхэ шэнгээр, үгыише наа, арадай сэвэниие түүхэнэй суг- лудтан хонин гэгшын ном шэнгээр уншахаа, арадай «Агуу ород» хуудсаагүйн хонин талые модыа абахаш, арадай хэлэнэй гайхалтай үе- давай соо шунгахаш. Далин словарь соо хоёр дун мич- ган үгэ, тоо тэмдэгтэй олон ошон хонноо үгээр тэс- баринүүд, хоёронүүд болон түүхэнэй багтаалыг, Влади- миров Иванович Талх хэлэ- нэйн хонинга табиг гурбан- эльте дүрэн ботн словарта- таа зохиооо.

Далин Петербурга зоо- нус ба улан сэргэтэ табиг

жал соо хэлэн албан, бай- дла байган армидэ эмнэлэй ажал бүхэдэ. Оренбургда чиновник байган үе, иншэ- шинэ ходо явцалтаа, гео- графий, доологой, түүхэ- шын үгээр басүүдэн үргэл- сэх ажал явцалта гээд тоо- лоо Навуикууд росейнаа академик этнографическа бо- лон түүхэн шанартай ажа- лын тунгун тэрэншье өрөө- болгон буунаган байгаа. Вла- димир Иванович ажабай- даг ходо тэрэншье эхээр ая- лалта, олон харха, эгээл- нухалын гэхэдэ, олон юмэ дүрээсэл арга олгодог байлаа. Харин шэнгэн дүрээсэл үнэмшиш дэбтэриүүд соош- бэйгэдэг байган юм.

Арбан долоотойдог өрөө- ний гайхуулан түүхэншье үгые тэрэ бэйгээ абаа хон- ха. Тэрэ гэнээр бэйшлэнь

дэбтэртэ дүр бүри шэнэ үг- нүүд нэмэгдэдэг болоо.

Тэрэ ажалын үдха шанар- ые сэгнэхэ, угаа эхэ зорил- гые айгохо талаар, Алек- сандр Сергеевич Пушкин Далида эгээл эхээр тубалаа. Хагагч Туганскийн нэриин (литература нима шонса- нэриэ Дали өртөө абahan юм) анха түүхэн хэблэдэ- үгэдэхэдэ, тэдэ хоёр танил- саран юм. «Ородой онтохо- нүүд» гэгшын ном гарда бшүү. Тэрэ номоо эхлэн бэйшэ эн- цигтэр Пушкинда асархан байгаа. Ород дэлэгийн шэнэ нүүдэтэ үгүүдээрн шэнэ уншахаадаа, эгээлээр эгээл, Пушкин муноо хэстемачид ороног үгүүдүүдэ хэлэвч юм. «Мунэй онтохо» сэгш- үгэ бүхэн ямар гоё гэгшлэ, ямар худхатэй гэшлэ. Атаан да гэшлэ даа!» Словарь зохиохын Владимир Ивано- вичта зүбнэл үгэнэн юм.

Даль хадга научна талаар тун үнэн үгэрхнөө энэ хэрэгтэ оролдоо. Хүнэн бэй- шэ байгаа, гүрөөр Даль нигэ- дэ хэлэхэ дуртай хонин. «Урөөнэй эгээлээр дунгэхэ- дэ, хүдэлмэри хүндэ, хоюу- таары тугалбалшини, хүнгэн боложо үгэхэ».

Ямар баянг суглуулжа байханаа тэрэ мэдэдэг, онд- годог байгаа, тинмээхэ гэр- хэлэ гаралта, нэгэ тээнээ ошохоодоо ходо нигрээс на- нууддаг хон түймэрий болоо- наа, хамаг юмэ хуу орхюод, дүгээрүүдэ бэйгээ абahan дэбтэриүүдэ абарха.

В. И. Даль Жуковский, Велеский, Шевченког үдэс ажабуулаа, эрээдгын адирал Нахимовтай, декаб- рист Завалиншинтай дэлэйн корнуето хамта бур... Ши- рогонтой хамта медицинагэ лекци шасиан, тэрэншье

Т. ГРОМОВА, ТАСС ай корп.

ЭДЬ ХЭЛЭН ЖЭЛЭН ҮЖЭГ

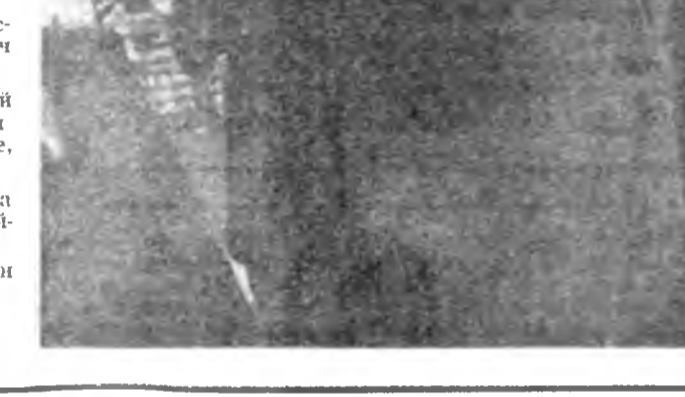
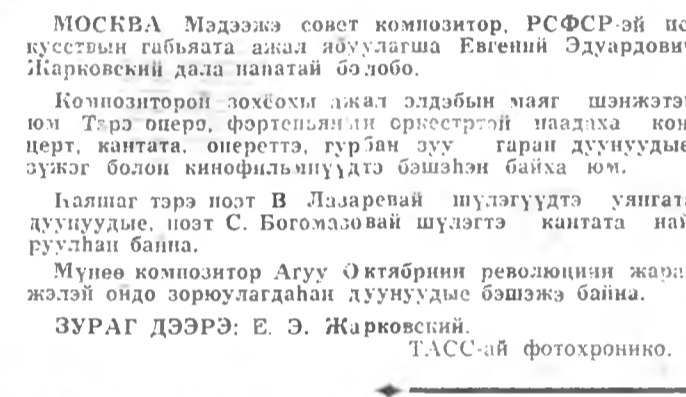
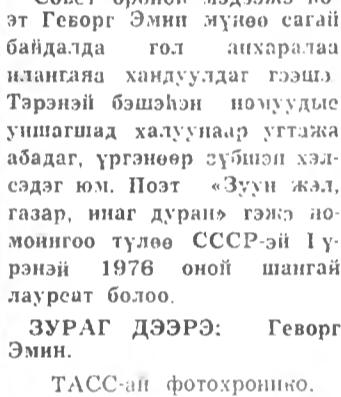
шангай лауреат Шинкин «Драма из-за гоним зүжэг ороод харуулаа. Комму- нэ дир барилгалдые үгүүдэ асуудалдай. Ху- нэдээл, хэшхэлт хайн апарар хүжкэнэ, дуудыданаб гэгшн- нүүдэ харгашадай дээрэ шэнхэлэн азу- бухы бэйг талаанаа элсүүл- жэ шадда. Тинхэдээ үй- лүүдэ тэрэ ёшоорн гасал ажабайдалда адирхуугаар харуулаа гэжэ оролдоог, харин хүнэй бодол нэргээхэ, сэдхэл хүдэлгэхэ зорилго- тоогоор наадаган байна. Энэ зүжэе хархаадаа, үнэхөө- рөшье, харин ажагалтаа бэйшэ, харин өөрөө хабаада- ша ноур боложо, артистар-

дэбтэриүүдэ шэнхэлэн азу- бухы бэйг талаанаа элсүүл- жэ шадда. Тинхэдээ үй- лүүдэ тэрэ ёшоорн гасал ажабайдалда адирхуугаар харуулаа гэжэ оролдоог, харин хүнэй бодол нэргээхэ, сэдхэл хүдэлгэхэ зорилго- тоогоор наадаган байна. Энэ зүжэе хархаадаа, үнэхөө- рөшье, харин ажагалтаа бэйшэ, харин өөрөө хабаада- ша ноур боложо, артистар-

дэбтэриүүдэ шэнхэлэн азу- бухы бэйг талаанаа элсүүл- жэ шадда. Тинхэдээ үй- лүүдэ тэрэ ёшоорн гасал ажабайдалда адирхуугаар харуулаа гэжэ оролдоог, харин хүнэй бодол нэргээхэ, сэдхэл хүдэлгэхэ зорилго- тоогоор наадаган байна. Энэ зүжэе хархаадаа, үнэхөө- рөшье, харин ажагалтаа бэйшэ, харин өөрөө хабаада- ша ноур боложо, артистар-

дэбтэриүүдэ шэнхэлэн азу- бухы бэйг талаанаа элсүүл- жэ шадда. Тинхэдээ үй- лүүдэ тэрэ ёшоорн гасал ажабайдалда адирхуугаар харуулаа гэжэ оролдоог, харин хүнэй бодол нэргээхэ, сэдхэл хүдэлгэхэ зорилго- тоогоор наадаган байна. Энэ зүжэе хархаадаа, үнэхөө- рөшье, харин ажагалтаа бэйшэ, харин өөрөө хабаада- ша ноур боложо, артистар-

дэбтэриүүдэ шэнхэлэн азу- бухы бэйг талаанаа элсүүл- жэ шадда. Тинхэдээ үй- лүүдэ тэрэ ёшоорн гасал ажабайдалда адирхуугаар харуулаа гэжэ оролдоог, харин хүнэй бодол нэргээхэ, сэдхэл хүдэлгэхэ зорилго- тоогоор наадаган байна. Энэ зүжэе хархаадаа, үнэхөө- рөшье, харин ажагалтаа бэйшэ, харин өөрөө хабаада- ша ноур боложо, артистар-

ТИВАЛЬ ҮРГЭЛЖЭЛЬНӨӨР

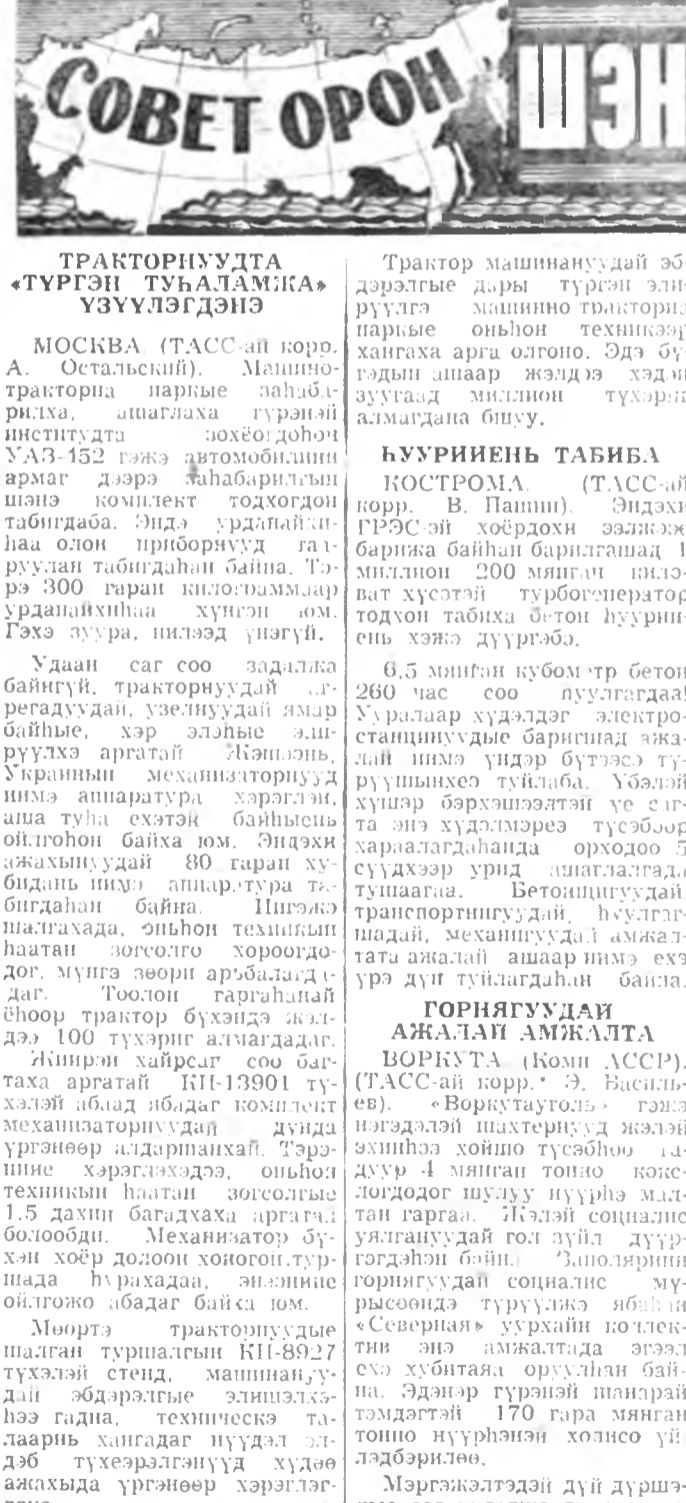
Бүхэсоюу- зот фестиваль 1975 онуудта болохоор даа бэлэн. 1-дхи тивальнууд үнгэрэг- республикынмай 70 он дуушад хата- адажа, уран бэл- лаа хон.

Энэ фестиваль тиваль орходоо үр- сэтэйгээрэ онсо байха юм. «Жа- стивалин хоёрдо- хатарай 70 гаран дуунай 60 гаран мүн баһа тэрэ эстрүүд хабаада- лна.

«Байгалай» гэгшн дуу, хата- ансамбль, дуу, арадай «Сэлэнгэ» ансамбль, эвенк арадай «Осинта» гэгшн авназаводой сое- лэй хатарай кол- лэ хайн бэлдхэлтэй гаруулаа хон.

«Байгалай» гэгшн конкурсо соёлгой ордонгой арадай хоор, хэ- амагай «Ургы» гэгшн хоорнууд элгэтэ республиканска лауреадуд бо- лон гүйсэдхэдэ дууран балиг, шад- анимэ хайн гогээр Оройдоол нэгэ инструментүүдэй бабадаа.

Бүхэсоюу- зот фестиваль 1975 онуудта болохоор даа бэлэн. 1-дхи тивальнууд үнгэрэг- республикынмай 70 он дуушад хата- адажа, уран бэл- лаа хон.

«Байкал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй «Новинка» агельдэ бүтээгдэнэ хубсаа хүнарай шани- рынь хотын хүн зондо найшаагдадаг. Тинмээхэ бээдэ тааруу плати, костюм оюулаа дуртай хүнүүд эндэ олоор эржэ байдаг юм. «Новинка» агельдэ уран гартай оёдолдой олон. Ком- мунист ажалай- ударник, 5-дахн разрядай оёдо- лон Олимпиада Явариевна Балтахинова эндэ 12-дохн жэлэе таһагарягуй ажаллажа байна. Нүхэр Балтахинова түсбэтэ арбадай табан жэ- лэй туруушын жэлэй даабарине бүри август на- ради амжигатайгаар дүүргээд, мүнөө 1977 оной тоосоогоор ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дүй дүршлэлэй унинэй оёдо- лон О. Я. Балтахиновае харанат.

С. БАЛДУЕВАН фото.

«Байкал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй «Новинка» агельдэ бүтээгдэнэ хубсаа хүнарай шани- рынь хотын хүн зондо найшаагдадаг. Тинмээхэ бээдэ тааруу плати, костюм оюулаа дуртай хүнүүд эндэ олоор эржэ байдаг юм. «Новинка» агельдэ уран гартай оёдолдой олон. Ком- мунист ажалай- ударник, 5-дахн разрядай оёдо- лон Олимпиада Явариевна Балтахинова эндэ 12-дохн жэлэе таһагарягуй ажаллажа байна. Нүхэр Балтахинова түсбэтэ арбадай табан жэ- лэй туруушын жэлэй даабарине бүри август на- ради амжигатайгаар дүүргээд, мүнөө 1977 оной тоосоогоор ажаллажа байна.

«Байкал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй «Новинка» агельдэ бүтээгдэнэ хубсаа хүнарай шани- рынь хотын хүн зондо найшаагдадаг. Тинмээхэ бээдэ тааруу плати, костюм оюулаа дуртай хүнүүд эндэ олоор эржэ байдаг юм. «Новинка» агельдэ уран гартай оёдолдой олон. Ком- мунист ажалай- ударник, 5-дахн разрядай оёдо- лон Олимпиада Явариевна Балтахинова эндэ 12-дохн жэлэе таһагарягуй ажаллажа байна. Нүхэр Балтахинова түсбэтэ арбадай табан жэ- лэй туруушын жэлэй даабарине бүри август на- ради амжигатайгаар дүүргээд, мүнөө 1977 оной тоосоогоор ажаллажа байна.

«Байкал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй «Новинка» агельдэ бүтээгдэнэ хубсаа хүнарай шани- рынь хотын хүн зондо найшаагдадаг. Тинмээхэ бээдэ тааруу плати, костюм оюулаа дуртай хүнүүд эндэ олоор эржэ байдаг юм. «Новинка» агельдэ уран гартай оёдолдой олон. Ком- мунист ажалай- ударник, 5-дахн разрядай оёдо- лон Олимпиада Явариевна Балтахинова эндэ 12-дохн жэлэе таһагарягуй ажаллажа байна. Нүхэр Балтахинова түсбэтэ арбадай табан жэ- лэй туруушын жэлэй даабарине бүри август на- ради амжигатайгаар дүүргээд, мүнөө 1977 оной тоосоогоор ажаллажа байна.

